

דברי תורה שי צבי חובת הלבבות מיוסד עפ"י ספח"ק

תזריע

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו. מה כתוב למעלה (בסוף פרשת שמיי): והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני. וצייטצ לב (בפרשתן, ד"ה אשה) דריש סמיכות הפרשיות, וגם אכן נימא צה מילתא.

ונראה בהקדס מה דדריש צמדריש ריש פרשתן (ויקרא רבה יד, א): 'אם זכה אדם, אומרים לו: אתה קדמת לכל מעשה בראשית. ואם לאו, אומרים לו: יתוש קדמך, שלשול קדמך, ע"כ. ודקדק רבינו הק' ז"ע צדרי יואל (בפרשתן, עמוד רסו), מדוע נקט הלשון 'אומרים לו', דמשמע שאחרים אומרים לו כן, אצל קושטא דמילתא לאו הכי הוא.

ומפרש (שם, עמוד רעו), כי הנה זעירון אינו הלומדים תורה לשמה, ואותם המעטים שזכו לכך, לצם נשצר בקרבם, והם בעיני עצמם כחרס הנשצר, ואין אחס יודע כי הם קודמים לכל אדם, אדרבה מניחים לכל אדם להקדימם. על כן קאמר המדרש 'זכה', כלומר שזכה ללמוד תורה לשמה, אזי 'אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית'. פירוש, שאחרים אומרים לו זאת, כי הוא קודם לכל אדם, אצל הוא עצמו לא כן יחשוב. ולהיפך צלל זכה ללמוד תורה לשמה, הוא חושב צדעתו שראוי להקדימו לכל אדם, ומדחיק עצמו להיות ראש וראשון לכל, על כן אחרים צריכים לעוררו כי טעות צידו, ואין זה מקומו הראוי לו, מאחר שאינו מכיר בכך מעצמו, עכ"ד.

ולבאורה אכתי צריך ציבור, מה טעם דריש המדרש הכא בענין לימוד תורה לשמה, ומאי שייכותיה לפרשתן. ויתכן לומר על פי מה דאיתא צמדריש לקח טוב (בפרשתן): 'וילדה זכר'. לכך נקרא שמו זכר, שחייב לזכור את צוראו ואת מצוותיו, ולידע כי לכך נוצר, ולכך נולד, ולכן קיים, ע"כ. והנה איתא צגמרא (ברכות יא): 'כל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא', ע"כ. הרי שכלית הבריאה היתה דוקא עבור הלומדים לשמה, אצל הלומדים שלא לשמה, עדיף היה אם לא נבראו. ומעתה כשאמר הכתוב 'וילדה זכר', להורות שאדם צריך לזכור עבור מה נברא, שפיר קאחי צמדריש ללמוד, שנוצר רק עבור הלימוד לשמה.

והנה איתא צגמרא (ברכות ה): 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. אם נאחו מוטצ, ואם לאו יעסוק צתורה וכו'. אם נאחו מוטצ, ואם לאו יזכור לו יום המיתה, ע"כ. ודקדק צדרי יואל (בפרשתן עמוד שפח): 'דאם הזכרת יום המיתה היא ענה מוצטמת, מדוע לא ישתמש צה צתחילה. ועוד איך יתכן שלא נאח את היצר על ידי עסק התורה, והא אמרו חכמים (קידושין לב): 'אמר הקצ"ה לישראל, בני, צראחי יצר הרע, וצראחי לו תורה צבלין'.

ומבאר רבינו הק' ז"ע, בהקדס מה שכתב צאור החיים הק' (ויקרא כו, ג, צאופן הו), כי תורה שלא לשמה, אין צה כח להגין מיצר הרע, עכ"ד. ולזה אמרו 'נאחו מוטצ. ואם לאו, זה לך האות שעסק תורתו הוא שלא לשמה, והסביה לזה היא מחמת שהוא טבוע עדיין צמעמקי מצולות החאווה, והם מטיס את לבצו למחשבות ורות וגגיעות עצמיות צלימוד התורה. ולכן 'יזכיר לו יום המיתה', וכאשר יראה מה אחריתו, תצצטלנה תאווותיו, ויכל להחצצר על הפניות המטות לצו מלעסוק לשמה. ונמצא דעסק התורה הוא התקנה המעולה לנאח היצר, אלא שאם לא עלה צידו, צריך להזכיר לו יום המיתה, כדי שיעלה צידו ללמוד לשמה, עכ"ד. ונמצא שלהשיג את מדרגת הלימוד לשמה, צריך אדם להמית את התאווה הגשמיות שצקצכו.

וכתב הרמב"ן צציבור הכתוב (ויקרא יט, צ) 'קדושים תהיו', היינו שנהיה פרושים מן המותרות, וישמור פיו ולשונו מהחגאל צריצוי האכילה הגסה, עכ"ד. ונמצא כי מהות הקדושה היא ההסתפקות צמועט והפרישות מהנאות ותאווה.

ומבאר בחובות הלבבות (שער הכניעה, פרק י) צמעלת הענוה"ה, כי העניו שמת צחלקו, והוא מסתפק צמה שהזמין לו צוראו, הן צאכילה, והן צמלצושים, והן צשאר צרכי הגוף, ולא כן צעל הגאווה, אפילו אם ישיג עולם ומלואו, לא יהא זה מספיק עצורו, ותמיד יראה יותר, עכ"ד. ונמצא שצדי להשיג את מהות הקדושה, צריך אדם לצגל לעצמו את מדת הענוה, שאז ממילא יסתפק צמועט, ולא ירדוף אחר מעדני העולם.

ובברך משה (פרשת שמיי, דף נד) כתב, כי מצות המילה כוחה יפה לעורר לבצ האדם לאחו צמדת הענוה, ועיין שם שצמצר טעם הדצר צאר היצב.

ועל פי כל האמור הצוא נצוא לצאר סמיכות הפרשיות. דהנה צבר אמרנו שהפסוק אשה כי תזריע וילדה 'זכר' צל להורות, שאדם צריך לזכור עבור מה נברא, והוא עבור הלימוד לשמה, צלתי לה' לצדו. אולם איך יוכל אדם להשיג מדרגה רמה ועליונה זו. ולזה הקדים קרא ואמר והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני. והיינו שישתדל להשיג את מהות הקדושה, שהיא הפרישה מהנאות ותענוגים, וכשימית את התאווה שצקצכו, יוכל להחצצר על הפניות המטות לצו מלעסוק לשמה. אולם עדיין לא ידענו מהי הענה שיוכל אדם על ידה לצטל תאווה הגוף. ולזה המשיך קרא ואמר וביום השמיני ימול בשר ערלתו. כי על ידי מצות מילה, ישיג את מדת הענוה, וממילא יצוא להסתפק צמועט, ולהתנור ממעדני העולם ותענוגיו.

שידורמן לו, וילבש מה שימצא, ויישן באשר ימצא, והמעט מן העולם מספיק לו עם צניעותו. והנאה, כולו לא ימלא מחצורו עם גובה לבו וגאותו, עכ"ד.

א) וזה לשונו: שישמח בחלקו, כי מי שנצטב בן הנאות והגדולות, אין העולם וכל אשר בו מספיק לו לצלילתו, לגובה לבו ובוחתו מה שהגיע לחלקו צמנו. וכאשר יראה צבנע, אין לנפשו אצלו שום מעלת, ומה שמורמן לו מן העולם, הוא מסתפק בו למצונותיו ולשפקו. וזה יביאנו למנוחות נפשו ומעוט פחדו, יאכל מה